

“TISU IJTIMOIIY FANLARI VA INNOVATSION PEDAGOGIKA”

ILMIY JURNALI

“TISU Ijtimoiy fanlari va innovatsion pedagogika” jurnali – Respublikadagi ijtimoiy fanlar, pedagogika, psixologiya, sotsiologiya, falsafa va tarix yo’nalishlarida izlanish olib borayotgan olimlar, doktorantlar va tadqiqotchilar, Oliy ta’lim muassasalari professor-o’qituvchilari, ilmiy izlanuvchilar hamda magistrantlar, maktab va texnikumlarda faoliyat yuritayotgan o’qituvchilar, metodistlar va amaliyotchi pedagoglar, ta’lim sohasida innovatsion yondashuvlarni joriy etishga qiziquvchi mutaxassislarning ilmiy salohiyatini namoyon etuvchi maqolalari e’lon qilinadi.

Muassis:
TERMIZ IQTISODIYOT VA
SERVIS UNIVERSITETI

**TISU TIBBIYOT INNOVATSIYASI ILMIY
JURNALI**

Bosh muharrir:
Sattarov Abdusamat
Umurqulovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Qobulov Eshbolta Atamuratovich

Mas'ul kotib:
Allamuratov Shuxrat Ashurovich

Dizayner:
Meyliqulov Shahboz
Xolmamatovich

**Jurnal har chorakda bir marotaba
chop etiladi**

Jurnal O'zbekiston Respublikasi
Prezidenti Administratsiyasi
huzuridagi Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligining
2023-yil 1-martdagi
№ 066379- raqamli guvohnomasi
bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal "PRINTWELL" MCHJ
bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahri
Muqimiy ko'chasi, 170/14

Bosishga ruxsat etildi:
27.11. 2025.

Qog'oz bichimi: 60x84 1/8
"Times New Roman" garnitiruasi.

Ofset bosma.

Ofset bosma usulida bosildi.

Shartli bosma tabog'i: 11.

Adadi 10 nusxa.

Bahosi kelishilgan narxda.

Buyurtma № 1.

Jurnalning elektron shakli bilan
<https://scientific.tues.uz>
web saytida tanishish mumkin.

Tahririyat manzili:
Surxondaryo viloyati,
Termiz sh., "Yulduz" MFY,
"Ibn Sino" ko'chasi.

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI:

Bosh muharrir, Qabulov Eshbolta Atamuratovich –
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tarix kafedrası professori, tarix fanlari doktori,
Termiz, O'zbekiston. eshbolta_qabulov@tues.uz

Bosh muharrir o'rinbosari – Salohiddinova Navro'za -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Pedagogika kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi,
Termiz, O'zbekiston. navruza_salohiddinova@tues.uz

Tarix fanlari muharriri Tursunov Nurillo Narzullayevich -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tarix kafedrası professori v.b, tarix fanlari doktori,
Termiz, O'zbekiston. nurillo_tursunov@tues.uz

Ijtimoiy fanlar muharriri, Tursunov Muxiddin Boltayevich –
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Ijtimoiy fanlar kafedrası dotsenti, sotsiologiya fanlari nomzodi,
Termiz, O'zbekiston. muxiddin_tursunov@tues.uz

Jismoniy madaniyat fanlari muharriri – Begimqulov Oltiboy
Jo'rayevich - Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Jismoniy madaniyat kafedrası professori,
Termiz, O'zbekiston. oltiboy_begimqulov@tues.uz

Pedagogika fanlari muharriri – Narboshova Maqsuda Achilovna -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Pedagogika kafedrası dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi,
Termiz, O'zbekiston. maqsuda_narboshova@tues.uz

Rus tili va adabiyoti muharriri – Sattarova Elena Anatolevna –
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Rus tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, filologiya fanlari
falsafa doktori, Termiz, O'zbekiston. elena_sattarova@tues.uz

Ingliz filologiyasi muharriri – Urolova Oysuluv Poyon qizi -
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Ingliz tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, filologiya fanlari
falsafa doktori, Termiz, O'zbekiston. oysuluv_urolova@tues.uz

MUNDARIJA

G. E. TURAYEVA

Bo'lajak o'qituvchilarni ma'naviy tarbiyalashda o'quv jarayonini innovatsion texnologiyalar asosida rivojlantirish.....3

G.T. JUMAYEVA

Kasbiy kompetentlikni rivojlantirishda pedagogik yondashuv asoslari.....6

O.Ch.XOLOV

Yosh avlodni tarbiyalashda aksiologiyaning ahamiyati.....10

N.M. SALOXITDINOVA

Zamonaviy ta'lim sharoitida xorijiy tajriba va steam ta'limi.....14

B.X. ABRAYEV, I.N. XAYRULLAYEV

Matritsalar va odam anatomiyasida fanlararo integratsiya va funksional o'xshashliklar haqida tizimli yondashuv.....17

M.Y.MADIEVA

Translation strategies and linguistic adaptation of English brand names in Russian and Uzbek contexts.....22

S.Q. ESHBOYEVA

4K yondashuv samarali ta'lim kafolati.....26

N.N. SHODIYEVA

Erta nikoh qurishning oila mustahkamligiga ta'siri.....30

K.Sh.OLTIBOYEVA

Shaxs intellektual rivojlanishi - pedagogik muammo sifatida.....34

U.A. TASHBAYEVA

Talabalarda emotsional intellektni rivojlantirish orqali kommunikativ tayyorgarligini takomillashtirish texnologiyalari.....37

M.Y.MADIEVA

Brend nomlarining medialingvistik tahlili: o'zbek tilidagi milliy leksik birliklar asosida....41

R.D. NORQOBILOVA

Pedagogik konfliktlarda gender omilining roli.....47

G'.A. MAMARAJABOV

Surxon vohasi amaliy san'atning rivojlanishida hunarmandlar faoliyati.....50

F.A. ABDURAZZOQOV

Mamlakatda maktabgacha yoshdagi bolalarning kuchli zilzila bilan bog'liq favqulodda vaziyatlarda to'g'ri harakatlanishga tayyorlashning ta'sirchan va samarali mexanizmlari.....54

A.Ch. QOSIMOV

Surxon vohasida an'anaviy qo'ychilik va ularning vohaga xos xususiyatlari.....58

M.X. FAYZULLAYEVA

Tarixiy yozma manbalar va ilmiy adabiyotlar qimmatli manba sifatida.....62

S.A. JABBOROVA

Tarixiy yozma manbalar va ilmiy adabiyotlar qimmatli manba sifatida.....67

F. YORMATOV

Mamlakatimizda nuroniylarni ijtimoiy himoyalashning ustivor yo'nalishlari70

R. R. KHAMRAEVA

Linguistic Creativity in Science Fiction Translation: from Asimov's Robots to Modern AI Narratives.....76

I.H. JUMAYEV

"Qutadg'u bilig" dostonida insoniy nuqsonlarning badiiy ifodasi.....80

N.A. UMAROVA

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentli shakillantirish.....84

I.B. QARSHIYEVA

Talabalarga jadidchilar asarlaridagi ma'rifiy qadriyatlarini o'rgatishning pedagogik shart-sharoitlari.....89

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
1-bosqich magistranti
Umarova Nafisa Ahmatilloynova
E-mail: umarovanafisa247@gmail.com

BOSHLANG'ICH TA'LIM YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY KOMPETENTLINI SHAKILLANTIRISH.

ANNOTATSIYA

Maqolada ta'lim sohasidagi boshqaruvga logistika yondashuvi tavsiflangan, pedagogik va ta'lim logistikasining oqimlari, tamoyillari va oliy ta'lim tizimidagi logistika faoliyatining tarkibiy qismlari aniqlangan.

Kalit so'zlar: logistika yondashuvi, o'quv-pedagogik logistika, logistika oqimi, ta'lim logistikasi tamoyillari.

АННОТАЦИЯ

В статье описывается логистический подход к управлению в сфере образования, выделяются потоки, принципы педагогической и образовательной логистики, определяются составляющие логистической деятельности в системе высшего образования.

Ключевые слова: логистический подход, образовательная и педагогическая логистика, логистический поток, принципы образовательной логистики.

ABSTRACT

The paper describes the logistic approach to management in the sphere of education; principles and trends of pedagogical and educational logistics defined, components of logistics in the system of higher education shown.

Key words: logistic approach, educational and pedagogical logistics, logistic trend, principles of educational logistics.

Kirish. Maktab o'quvchilarining bilimi va ko'nikmalarini shakllantirish, ularni milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlik ruhida tarbiyalash, o'qituvchi kasbi nufuzini va pedagoglarning sifat tarkibini oshirish, darsliklar va o'quv metodik majmualarni zamon talablari asosida takomillashtirish, maktab ta'limi muassasalarining xalqaro standartlarga javob beradigan zamonaviy modellarini barpo etish maqsadida, shuningdek, 2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasini "Inson qadrini ulug'lash va faol mahalla yili"da amalga oshirishga oid davlat dasturiga muvofiq:

jamiyatda o'qituvchi kasbi nufuzini oshirish, pedagoglar uchun qulay ijtimoiy sharoitlar yaratish va mehnatini munosib rag'batlantirish; o'qituvchilarning yoshlarga ta'lim va tarbiya berishdagi mas'uliyatini, doimiy kasbiy rivojlanishdagi talabchanligini oshirish; umumiy o'rta ta'lim muassasalari uchun milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish, ilg'or maktab direktori va namunalari o'qituvchi mezonlarini ishlab chiqish hamda ular asosida rahbar va pedagog kadrlar faoliyatini baholab borish;

umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish, mazkur yo'nalishda uzluksiz monitoring, baholash va prognozlash mexanizmlarini yo'lga qo'yish, bola ta'lim-tarbiyasida oila, ayniqsa, ota-onaning o'rnini oshirish;

o'quvchilarning bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish, ularni kasblarga yo'naltirish tizimini takomillashtirish; alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarning maktabgacha va maktab ta'limi tizimiga integratsiyasini kuchaytirish hamda inklyuziv ta'lim jarayonlarini jadallashtirish;[1]

Universitet talabalarining muloqot qobiliyatlarini shakllantirish pedagogik kadrlar tayyorlashning murakkab muammolari orasida alohida o'rin tutadi. Ayniqsa, ta'limni modernizatsiya qilish bilan bog'liq islohotlarning hozirgi bosqichida kasbiy pedagogik faoliyatga moslashish muammosi tobora oydinlashib bormoqda. Amaliy, psixologik, uslubiy va tadqiqot turlari bilan bir qatorda o'qituvchining kasbiy mahoratini shakllantirish ham boyitiladi. "Mahorat" va "kompetentlik" kompetensiyaga asoslangan

ta'lim yondashuvining asosiy tushunchalaridir. Manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, bular murakkab, ko'p komponentli va fanlararo tushunchalar bo'lib, ilmiy adabiyotlarda yagona qiymat ta'rifiga ega emas. Tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, ular hajmi, toifasi, semantikasi va mantiqiy tuzilishi jihatidan farq qiladi va ularni vakolatli shaxsning tavsifi (xususiyatlari, odatlari va boshqalar) deb hisoblash mumkin. U malakali shaxsning tavsifi (xislatlari, shaxsiy fazilatlar, uning tarkibiy qismlari), shaxs tuzilishining yaxlit shakllanishi, shaxsiy xususiyatlar tizimi, bilim, ko'nikma va malakalarni egallashga olib keladigan shart-sharoitlar sifatida ifodalanishi mumkin. (tayyorgarlik, konsentratsiya va boshqalar) ko'pincha vakolatli bilim va tajriba bilan tenglashtiriladi.

Adabiyotlar tahlili. Pedagogik logistika faqat shu asrning birinchi o'n yilligining boshlarida alohida yo'nalish sifatida shakllandi va hali o'z nomiga ega emas. Shunday qilib, V. A. Denisenko "ta'lim logistikasi" atamasini ishlatadi, u "butun ta'lim faoliyati samaradorligini oshirish nuqtai nazaridan ta'lim funktsiyalari (lavozimlari) va jarayonlarini tashkil etish va o'z-o'zini tashkil etish fan va texnologiyasi" degan ma'noni anglatadi. "Bunday logistikaning vazifalaridan biri turli sinflarda bitta parallel yoki bir fan bo'yicha dasturlar va darsliklar doirasidagi fanlarning kombinatsiyasini aniqlashdir.

Yu.V.Krupnovning ta'kidlashicha, o'quv logistikasi - bu ta'lim funktsiyalari (lavozimlari) va jarayonlarini bir butun sifatida ta'lim faoliyati samaradorligini oshirish nuqtai nazaridan tashkil etish va birgalikda tashkil etish fan va texnologiyasi.

N.V.Shevchenko ta'lim logistikasi tushunchasini ta'lim tizimlari va tuzilmalarida jarayonlarni optimallashtirish tamoyillari majmui sifatida tushunadi.

Dastavval, shuni ta'kidlash kerakki, «kompetensiya» va «kompetentlik» tushunchalarini shakllantirishda fikrlarning kengroq burchagi mavjud. E.F.Zer insonga o'z vakolatlarini amalda ro'yobga chiqarishga imkon beradigan umumlashtirilgan harakatlar usullarini tushunishni taklif qiladi. I.A. Zimnyayaning so'zlariga ko'ra kompetentsiyalar - bu faoliyatda shaxsning qobiliyatlarini ochib beradigan potensial, yashirin psixologik yangi shakllardir. A.V.Khutorskoy esa ba'zan sinonim sifatida qabul qilingan kompetensiya va malaka tushunchasini ajratib ko'rsatish lozim deb

hisoblaydi. Shunday qilib, u kompetensiyani o'zaro bog'liq bo'lgan shaxsiy fazilatlar (bilimlar, qobiliyatlar, ko'nikmalar, faoliyat usullari) yig'indisi sifatida ta'riflaydi. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki, kompetentlik tegishli kompetentsiyaga ega bo'lgan shaxsga tegishlidir. [2, 839-b]

Tadqiqot metodologiyasi. Bugungi kunda ta'lim va pedagogik logistika o'rtasida aniq farq yo'q, garchi bu sohalarini ajratish kerak. 2015-2020-yillarda pedagogik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasida "klasterlardan professor-o'qituvchilarni kasbiy tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini rivojlantirishning magistrat elementlari sifatida foydalanish" nazarda tutilgan [1, 10-b.]. Oliy ta'lim tizimida logistika yondashuvining tub yangiligi - bu o'zaro bog'liqlik, barcha sohalar, faoliyatning barcha sohalarini uyg'un tashkil etilgan, oson boshqariladigan va yuqori samarali bo'lgan materiallarni o'tkazuvchi tizimlarni yaratish uchun bog'lashdir.

Logistikaning umumiy tamoyillarini hisobga olgan holda oliy ta'lim tizimidagi pedagogik va o'quv logistikasi tamoyillariga quyidagilar kiradi:

1. Murakkablik: muayyan sharoitlarda oqimlarning harakatlanishi uchun barcha turdagi yordamni (rivojlangan infratuzilmani) shakllantirish; resurslar (bilimlar) harakatining bevosita va bilvosita ishtirokchilarining harakatlarini muvofiqlashtirish; ta'lim tizimida tuzilmalar oldida turgan vazifalarning bajarilishi ustidan markazlashgan nazoratni amalga oshirish; universitetlarning tashqi iste'molchilar bilan yaqin hamkorlik qilish istagi, shuningdek, ichki faoliyat doirasida kafedralar o'rtasida mustahkam aloqalarni o'rnatish.

2. Ilmiy: rejalashtirishdan tahlil qilishgacha bo'lgan barcha bosqichlarda hisoblash tamoyilini mustahkamlash, oqim traektoriyasining barcha parametrlarini batafsil hisoblashni amalga oshirish.

3. O'ziga xoslik: logistika jarayonini amalga oshirishda foydalaniladigan barcha resurslarni aniq va to'g'ri baholash: moliyaviy, kadrlar, moddiy va boshqalar; eng kam xarajat bilan barcha turdagi resurslarni ishlab chiqish; tarkibiy organlar tomonidan logistikani boshqarish, natijalari xarajatlarni kamaytirish bilan o'lchanadi.

4. Konstruktivlik: oqimni dispetcherlik qilish, har bir oqim ob'ektining harakati va o'zgarishlarini doimiy ravishda kuzatib borish va

uning harakatini tezkor sozlash.

5. Ishonchlilik: oqimni harakatlantirish va boshqarishning zamonaviy texnik vositalaridan keng foydalanish; axborot oqimining yuqori tezligi va sifati va uni qayta ishlash texnologiyalari.

6. O'zgaruvchanlik: universitetning talabning o'zgarishiga moslashuvchan munosabatda bo'lish qobiliyati (boshqa oliy ta'lim muassasalarida ham davlat, ham nodavlat oliy ta'lim muassasalarida ko'p sonli xilma-xil mutaxassisliklarning paydo bo'lishi, ularga bo'lgan talabning noaniqlik darajasini oshiradi. logistika tizimlari orqali o'tadigan oqimlarning sifat va miqdoriy xususiyatlarining keskin tebranishlari Bunday sharoitda logistika tizimlarining tashqi muhitdagi o'zgarishlarga moslashish qobiliyati bozorda barqaror mavqega ega bo'lishining muhim omilidir) va tashqi omillarning boshqa bezovta qiluvchi ta'siri. muhit.

Finlyandiya oliy ta'lim muassasalari ushbu yo'nalishda izchil rivojlanmoqda, bu yerda so'nggi yillarda universitetlar soni 20 tadan 15 taga kamaydi. Daniyada 25 ta universitet va ilmiy markazlardan 8 tasi universitet va 3 ta ilmiy markaz tashkil etilgan. Frantsiyada uchta universitetning birlashishi natijasida mamlakatdagi eng yirik Strasburg universiteti tashkil etildi. Ta'lim klasterlarini yaratish doirasida universitetlar sonini 87 tadan 10 taga qisqartirish rejalashtirilgan [3, p. 108]. Mamlakatda eng faol rivojlanayotgan klasterlar qatoriga davlat ta'lim muassasalari, ilmiy laboratoriyalar, biznes kompaniyalari, ekotizimlarni yaxshilashga yo'naltirilgan klasterlar kiradi.

Logistika jarayonining barcha ishtirokchilari logistika funksiyalarining har qanday guruhini amalga oshirishga ixtisoslashgan. Bunday holda, "funksiya" atamasi ushbu harakatlarning maqsadlari nuqtai nazaridan bir hil bo'lgan harakatlar majmui sifatida yanada tushuniladi. Logistika funksiyasi logistika tizimining maqsadlarini amalga oshirishga qaratilgan logistika operatsiyalarining kengaytirilgan guruhidir [4, 472 p.].

Ta'lim tizimidagi logistika funksiyalarining ikkita xarakterli xususiyatini ta'kidlaymiz:

- ularning barchasi bir-biriga bog'langan va moddiy oqimni boshqarishga qaratilgan, ya'ni agregatdagi logistika funksiyalarining butun majmuasi ham yagona maqsadga bo'ysundirilgan;

- barcha funksiyalarning tashuvchilari logistika

jarayonida ishtirok etuvchi sub'ektlardir. Adabiyotda oqimning bir qancha ta'riflari mavjud, biroq ko'pchilik olimlarning fikriga ko'ra, oqim – yaxlit bir butun sifatida qabul qilinadigan, ma'lum vaqt oralig'ida jarayon sifatida mavjud bo'lgan, ma'lum vaqt oralig'ida mutlaq birliklarda o'lchanadigan ob'ektlar yig'indisidir. Oqimni tavsiflovchi asosiy parametrlar:

- boshlang'ich va tugash nuqtalari;

- traektoriya va yo'l uzunligi;

- oraliq nuqtalar;

- harakat tezligi va vaqti [5. 448 b.].

Hozirgi vaqtda pedagogik logistikada turli xil pedagogik oqimlar (uskunalar oqimi, sog'liqni saqlash oqimi va boshqalar) mavjud, ammo bizning tadqiqotimiz uchun quyidagi turlar qiziqish uyg'otadi.

1. Bilimlarni ishlab chiqarish, eskirgan bilimlarni yo'q qilish va bilimlarni butun ta'lim maydoniga tarqatish kabi aloqalarni o'z ichiga olgan bilimlar oqimi.

2. Ikki makondan tashkil topgan ta'lim oqimi: oliy va maktab, shu jumladan kasbiy. Ushbu oqimning asosiy muammosi yagona ta'lim makonini yaratishdir. Oliy ta'lim uchun esa Boloniya deklaratsiyasi asosida Boloniya jarayoni doirasida hal qilinmoqda. Yagona maktab maydoni milliy loyihalarni amalga oshirish orqali yuzaga keladi. Maktab oqimini boshqarishning zaruriy shartlaridan biri bu bir qator mamlakatlarda muntazam ravishda o'tkazib kelinayotgan maktablarda Yagona Davlat imtihonini (USE) joriy etishdir. Yagona davlat imtihoni maktab o'quvchilarining bilim darajasini baholashni standartlashtirish, shuningdek, milliy miqyosda baholashni sinxronlashtirish va ta'lim muassasalarini ulardagi ta'lim sifati bo'yicha tartiblash imkonini beradi. O'qitish usullarini optimallashtirish uchun muayyan sharoitlarda eng mos bo'lgan ta'lim texnologiyalari qo'llaniladi.

3. B. Geys tomonidan belgilab berilgan axborot logistikasi tamoyillari asosida ishlaydigan axborot oqimi. Bu oqim butun ta'lim maydonini yagona tizinga bog'laydi.

4. Psixologik oqim, bu ta'lim psixologiyasining ta'lim oqimida allaqachon an'anaviy ishtirokini ta'minlaydi. So'nggi paytlarda maktablarni psixologizatsiya qilish tendentsiyasi kuchaydi. Ushbu kontseptsiyaga yangi tarkib qo'shilmoqda. Maktab psixologlariga o'quvchilarni rivojlantirish va tarbiyalash vazifasi yuklangan (

psixologik gimnaziya), o'qituvchilarga esa o'qitish vazifasi yuklangan. Zamonaviy g'oyalarga ko'ra, psixologik oqim (pre-va perinatal psixologiya) bola tug'ilishidan oldin ham boshlanadi.

Tahlil va natijalar. Materiallar oqimining mavjud ta'riflarini umumlashtirib, shuni xulosa qilishimiz mumkinki, logistikada bu moddiy resurslarni, tayyor mahsulotlarni qazib olish, qayta ishlash va iste'mol qilish (qayta taqsimlash) gacha bo'lgan logistika operatsiyalari, jarayonlari, bo'g'inlari va ob'ektlarining maxsus o'zaro bog'langan to'plamidir. logistika tizimlarining umumiy maqsadlariga erishish.

Materiallar oqimini boshqarish, har qanday boshqa ob'ekt kabi, ikki qismdan iborat: qaror qabul qilish va uni amalga oshirish. Oliy ta'lim tizimida moddiy oqimni boshqaruvning asosiy ob'ekti sifatida ajratib qo'yish pedagogik jarayonlarni ko'rishni biroz soddalashtiradi. Biroq, bu soddalashtirish bizga birlamchi manbadan boshlab, yakuniy iste'molchiga qadar barcha oraliq jarayonlar orqali oqim harakatining oxirigacha monitoringi muammolarini belgilash va hal qilish imkonini beradi. Bir qator omillarni ajratib ko'rsatish va material oqimini tadqiqot va boshqaruvning asosiy ob'ekti sifatida ajratib ko'rsatish yakuniy ta'minot zanjirlarini loyihalash, ularning xatti-harakatlarini o'rganish va bashorat qilish imkonini beradi, shu bilan birga modellashtirish muammolari hajmini sezilarli darajada kamaytiradi, shuningdek, ochiladi. pedagogik jarayonlarni rasmiylashtirish uchun yangi imkoniyatlar yaratish.[6, 448 p]

Logistika funksiyalarini amalga oshirish samaradorligi mezoni logistikaning oltita qoidasi bilan ifodalangan logistika faoliyatining yakuniy maqsadiga erishish darajasidir - kerakli miqdorda kerakli sifatli mahsulot kerakli vaqtda etkazib beriladi. minimal xarajatlar bilan to'g'ri joyga. Shundan kelib chiqib, oliy ta'lim tizimida logistika faoliyatining quyidagi tarkibiy qismlarini aniqlaymiz.

1. Mahsulot – zarur bilim (bitiruvchi tomonidan olingan malaka).
2. Sifat-muayyan kompetensiyalarni o'zlashtirgan universitet bitiruvchilari uchun malakali talablar. Natijada oliy ta'lim sifati universitet bitiruvchilarining kompetensiyalarini baholash orqali ularning bilim va ko'nikmalarining hayotning ijtimoiy-madaniy, iqtisodiy va kasbiy jabhalarining dinamik talablariga muvofiqligi, ularni ijodiy hal qilishga tayyorligi sifatida izohlanadi. ijtimoiy va shaxsiy hayotning barcha

sohalarida muammolar va vazifalar.

3. Miqdor – talaba o'qish davomida o'zlashtirishi kerak bo'lgan standart didaktik birliklar soni (masalan, iqtisodiy fanlar bo'yicha tarkibni tahlil qilish orqali logistika tizimini qurish umumiy didaktik va maxsus birliklarni aniqlash imkonini beradi).

4. Joy - ta'limning turli shakllari (sirtqi, kunduzgi, masofaviy ta'limning turli modellari va boshqalar).

5. Xarajatlar - tashkilotning boshqaruv faoliyati samaradorligining muhim ko'rsatkichi bo'lib xizmat qiladigan pul shaklida ifodalangan tadbirkorlik[5] sub'ektining xarajatlari.

Logistika nuqtai nazaridan bilimlarni ishlab chiqarish va ulardan foydalanishning tarixan shakllangan tizimini takomillashtirish zarur. V.Livshitsning fikricha, bilim ancha qimmat manba bo'lib, uning "saqlanishi" qarish xavfi bilan bog'liq.[7. 544 b] Ta'minot zanjiriga bilim ishlab chiqarishni kiritish yanada oqilona. Ushbu yondashuv bilan yangi bilimlar o'z vaqtida ishlab chiqariladi. Talaba hech qanday manzilsiz bilim to'playdigan an'anaviy ta'lim tizimi logistika tamoyillariga javob bermaydi. Pedagogik logistika tamoyillariga ko'ra, bilimlarni uzatishni undan foydalanish momentiga yaqinlashtirish samaraliroqdir . Bill Geyts axborot oqimini boshqarishga asoslangan biznesda bilimlarni boshqarish tizimini taklif qildi.

Xulasa.Umuman olganda, axborot oqimi - bu tuzilgan shaklda ifodalangan ma'lumotlarning ma'lum bir muhitdagi harakati.

Logistikaga nisbatan axborot oqimi - bu logistika tizimida aylanib yuradigan xabarlar to'plami (bu bir-biri bilan ma'lum bir aloqada bo'lgan, ma'lum bir yaxlitlikni tashkil etuvchi va ma'lum logistika funksiyalarini bajaradigan elementlarning tartiblangan to'plami), shuningdek, logistika tizimidagi ma'lumotlar oqimi. logistika tizimi va xabarlarining tashqi muhiti.logistika operatsiyalarini kuzatish va boshqarish uchun zarur.

Axborot oqimlarini o'rganish va boshqarish axborotni uzatish, qayta ishlash va birlashtirishning texnik vositalari bilan birgalikda amalga oshiriladi. Shu bilan birga, axborot oqimlarining mavjud bo'lish shakllari texnik vositalarning imkoniyatlaridan (masalan, odamlar o'rtasidagi to'g'ridan-to'g'ri aloqa) kengroqdir. Shunday qilib, axborot oqimlarining namoyon bo'lish shakllarini to'rt turga qisqartirish mumkin: qog'oz hujjat,

elektron hujjat, vizual hujjat (fotosuratlar, kino, televidenie va boshqalar), og'zaki (og'zaki) xabarlar va boshqalar [8,66].

Ta'limdagilogistika tizimi yangi bilimlarni kerakli vaqtda kerakli ishchilarga etkazish, shuningdek eskirgan bilimlarni olib tashlash imkonini beradi. Oliy ta'lim tizimida bu moddiy oqimlarni boshqarishga logistika yondashuvi va an'anaviy yondashuv o'rtasidagi tub farqni anglatadi, bu materialning individual bo'g'inlarini pedagogik va uslubiy integratsiyada ilgari bir-biridan farq qiladigan material oqimlarini boshqarishning yagona funksiyasini ajratishdan iborat. ta'minot zanjiri moddiy oqimlarni samarali boshqarishni ta'minlaydigan yagona tizimga, ya'ni tashqaridan keladigan oqimlar o'qitish tizimidan o'tadi va keyin iste'molchiga boradi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, biz shunday xulosaga kelishimiz mumkinki, universitet talabasini tayyorlash ta'lim logistikasi tamoyillari asosida tashkil etiladigan yakuniy material oqimi sifatida tuzilishi kerak. Logistika oqimlari xarajatlarni - kadrlar, moliyaviy, axborot va hokazolarni minimallashtirish imkonini beradi. Logistika markazini yaratish orqali oliy ta'lim tizimida logistikadan foydalanish xarajatlarni tejash va samarali boshqaruvga olib kelishi kerak.

ADABIYOTLAR.

1. 2015–2020 yillarda pedagogik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasi: tasdiqlandi. Respublika ta'lim vazirligining buyrug'i bilan. Belarus, 25 fevral. 2015 yil, № 156. [Elektron resurs].- Kirish rejimi: [http://bspu.by/admin-panel/vendor/kcfinder/upload/files/klaster/O'qituvchi ta'limi konsepsiyasi](http://bspu.by/admin-panel/vendor/kcfinder/upload/files/klaster/O'qituvchi%20ta'limi%20konsepsiyasi).
2. Jalilova .D.U “O'zbekistonda ilm-fanning rivojlanish istiqbollari” xalqaro ilmiy-amaliy anjumani. Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasi tarkibiy qismlarining mazmun-mohiyati. 839-842 b
3. Galichin, V. A. Ta'lim xizmatlarining xalqaro bozori: asosiy xususiyatlar va rivojlanish tendentsiyalari / V. A. Galichin // Globalashuv asri. - 2013. - No 2. - B.101-112.
4. Gadjinskiy A. M. Logistika: darslik. 14-nashr, qayta ko'rib chiqilgan . va qo'shimcha M.: Nashriyot - savdo. korporatsiyasi "Dashkov va K", 2007. 472 p.
5. Golikov E. A. Marketing va logistika: darslik. nafaqa. 4-nashr, rev . va qo'shimcha M.: Akademik. loyiha, 2006. 448 b.
6. Logistika nazariyasi modellari va usullari: darslik. nafaqa. 2-nashr. / ed. V. S. Lukinskiy .

Sankt-Peterburg: Peter, 2007. 448 pp.: kasal.

7. Nerush Yu.M. Logistika: darslik. universitetlar uchun.

4-nashr, qayta ko'rib chiqilgan . va qo'shimcha M.: TK Uelbi ; Prospekt, 2006.

8. Semenenko A. I., Sergeev V. I. Logistika. Nazariya asoslari: darslik. universitetlar uchun. Sankt-Peterburg: Soyuz, 2003. 544 b. (Oliy ma'lumot).